

بررسی معنا شناختی تناسبات طلایی در نگارگری مکتب شیراز

خدیجه رضایی^۱، نوید خالصی^{۲*}

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد گروه هنر، دانشگده هنر و معماری، واحد یزد، دانشگاه آزاد اسلامی، یزد، ایران

۲- مربی گروه هنر، دانشگده هنر و معماری، واحد یزد، دانشگاه آزاد اسلامی، یزد، ایران

*نویسنده مسئول: navidkhesi053@gmail.com

خلاصه

این تحقیق با عنوان بررسی معنا شناختی تناسبات طلایی در نگارگری مکتب شیراز با هدف شناخت اصول تناسبات طلایی در نگارگری مکتب شیراز است. ادبیات فارسی و هنر ایرانی همیشه دارای پیوند درونی و همخوانی ذاتی بوده‌اند. مکتب شیراز از مهمترین مکاتب نقاشی و شیراز از فعالترین مراکز نگارگری و تذهیب ایران از اواسط قرن ۸ تا پایان سده ۱۴ هجری بوده است. تناسبات طلایی، اولین بار توسط فردی بنام فیوناچی مطرح شد که با عدد ۱,۶۱۸ نشان داده می‌شود. تناسبات طلایی به صورت های مثلث طلایی، مستطیل طلایی و مربع طلایی تعریف می‌شود. در بدن انسان و طبیعت نمونه های فراوانی از بکار بردن تناسبات طلایی مشاهده می‌شود. در آثار لئوناردو داوینچی نیز بکارگیری تناسبات طلایی دیده می‌شود که به موجب آن زیبایی اثر بیشتر بر چشم بیننده اثر گذار خواهد شد. در این پژوهش به بررسی تناسبات طلایی در نقاشی و نگارگری مکتب شیراز پرداخته شده است که از بین آثار به دست آمده از این دوره به بررسی ۳۳ اثر پرداخته و تناسبات طلایی با استفاده از مستطیل طلایی با استفاده از تناسبات ریاضی و ابزار ریاضی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و در پایان این نتیجه حاصل شد که در این دوران در آثار مورد بررسی از تناسبات طلایی پیروی نکرده و فرضیه پژوهش رد شد.

کلمات کلیدی: معناشناختی، مکتب شیراز، تناسبات طلایی

۱. مقدمه

از سپیده دمان تاریخ تا امروز روند شکل گیری آثار هنری متأثر از گزاره‌های متفاوتی بوده و بی‌شک نمی‌توان دوره‌ای بر دوره‌ی دیگر یا آثاری را بر آثاری دیگر ارجح دانست و با هر کیفیت آثار هنری، ارزشمندی خود را بر اساس معیارها و تعریف‌های زمان و مکان خود حفظ نموده‌اند، شگفت اینک علی‌رغم فراز و نشیب‌های فراوان تاریخ زندگی انسان، هنر به حیات و بالندگی خود ادامه داده که در این میان دوره‌هایی از تاریخ این شگفتی - هنر - نقش به‌سزایی در ارتقای آن داشته است و تأثیرات بیشتری بر دوران پس از خود گذاشته که بدون شک در هنر نگارگری مکتب شیراز یکی از تأثیرگذارترین ادوار نقاشی ایرانی می‌باشد که به درستی ام‌المکاتب [۱] خوانده می‌شود.